

मानव जीवनमा जीवित तथा दिवंगत आत्मालाई महासुखावती पवित्र भुवन देवाचन प्राप्तिको आवश्यकता

• धर्म लामा गुरुङ (रिनछेन दोर्जे लिङ्पा)

सम्पूर्ण पाठक वर्गमा मेरो हार्दिक न्यानो अभिवादन एवं नमस्कार छ । सर्वप्रथम मेरो छोटो परिचय दिन चाहन्छु । मेरो नाम धर्म लामा गुरुङ हो र मेरो धार्मिक नाम दोर्जे लोपेन रिनछेन दोर्जे लिङ्पा हो । मेरो कुलको नाम तामताशी र घरको नाम पैंगी लामा हो ।

अर्थात् 'ताम' भनेको ताछोक रिन्पोछे र मकपोन रिन्पोछे रत्नमणि घोडामा चढ्ने रत्नमणि सेनापति पिता-पुर्खा हुन् भने 'ताशी' भनेको ताशी ल्हामो माता-पुर्खाको सन्तान हुन् । यसैगरी 'पैंगी लामा' भनेको भोट भाषा बोल्ने, भोट भाषा लिपि लेख्ने र भोट भाषामा कर्मकाण्ड, जीवित तथा मृतकको पूजा-आजा गर्ने लामा अर्थात् गुरु हुन् । त्यसैले भोटको लामा र पैंगी लामा गुरु भई गुरुङ भनिएको हो ।

तसर्थ पिता-पुर्खादेखि नै धर्म र कर्ममा विश्वास राख्ने धर्म तामताशी पैंगी लामा गुरुङ हुँदै धर्म लामा गुरुङ हुन गएको हो । त्यसैको प्रेरणाबाट मैले वि.सं. २०६० साल मंसिर महिनामा तामताशी पैंगी लामा गुरुङहरूको वंशावली पुस्तक लेखी प्रकाशित गरी सुन्दर नगर पोखरामा तमु धी नेपालको नववर्ष ल्होछारको पावन अवसरमा कर्णेल रामकाजी गुरुङज्यूको करकमलबाट विमोचन गरिएको थियो ।

त्यस बाहेक पनि आफ्नै रचनामा गीत, संगीत, कविता तथा कलाकारितामा केही अभिनय समेत गरिसकेको छु । त्यसैगरी वि.सं. २०७२ सालमा "चार अशक्ति त्याग्ने मतिशोधको व्याख्या भम्भिर अर्थको महत्व दर्शन" नामक पुस्तक, बुद्ध वचनका खेन्पो कमल भण्डारीज्यूको अनुवादमा, म स्वयं अनुवादक समिति तथा देवाचन बुद्धिस्ट सेन्टरको संस्थापक, संरक्षक एवं अध्यक्ष दोर्जे लोपेन रिनछेन दोर्जे लिङ्पा धर्म लामा गुरुङद्वारा प्रकाशित गरिएको थियो ।

पिता-पुर्खाको परम्परालाई जगेर्ना गर्नका लागि पढाइ तथा लामा विद्याको अध्ययन गर्दै गर्दा सन् १९९४ मा सैन्य जीवनबाट अवकाश लिएर पुनः नवीन जीवन बिताउने क्रममा विश्व भ्रमण गर्दै करिब ५०-६० भन्दा बढी देशहरूमा भ्रमण गर्ने अवसर प्राप्त भयो ।

पुर्ख्यौली रूपमा सामाजिक अभियन्ताको संस्कारमा हुर्किएको कारण स्वदेश तथा विदेश गरी करिब २५-३० संघसंस्थाहरूमा आजीवन सदस्यका रूपमा आबद्ध रही धेरै संस्थाहरूमा उच्च पदको जिम्मेवारी सम्हाल्दै भौतिक, नैतिक तथा आर्थिक रूपमा सेवा प्रदान गर्दै आएको छु र सर्वधर्मावलम्बीहरूसँग समन्वय गर्दै अधि बढिरहेको छु ।

मेरो जीवनको महत्वपूर्ण पक्ष भन्नुपर्दा, म स्वयं तामताशी पैंगी लामा वंशको परिवारमा जन्मिएको हुनाले सानैदेखि धर्म-कर्ममा आस्था र विश्वास थियो । मेरा बुबा एवं हजुरबुबाको प्रेरणाले मलाई पनि भविष्यमा लामा बन्ने रूचि थियो । प्रारम्भिक शिक्षा बुबासँग लिएर पनि लामा रामकाजी गुरूड तथा उहाँका गुरू लामा धनप्रसाद गुरूडज्यूबाट धेरै ज्ञान हासिल गर्ने अवसर मिल्यो ।

त्यसै क्रममा मेरा बुबा, दोस्रो विश्वयुद्ध (सन् १९४०-१९४६) मा सहभागी वीर लामा बेलचन गुरूडज्यूको प्रेरणाबाट म पनि सन् १९८१ मा ब्रिटिस सेनामा भर्ती भई १९९४ मा अवकाश लिएँ । त्यसपछि तिब्बतमा २० वर्ष अध्ययन गरेका महागुरूहरूमध्ये टुल्कु मिड्युर दोर्जे, गारब दोर्जे, तुल्सी रिन्पोछे लगायत ज्याडल रिन्पोछे जस्ता सहपाठी रहेका मेरा परम पूजनीय गुरू रत्न छेवाङ ग्याल्छेन शेर्पाज्यूको दर्शन पाएपछि उहाँसँगै रिनछेन तेरजित रत्न निधि कोषको अध्ययन गर्दै सन् २००५ मा गेदुन ठिदेन भिक्षुको सिंहासन प्राप्त गरेँ ।

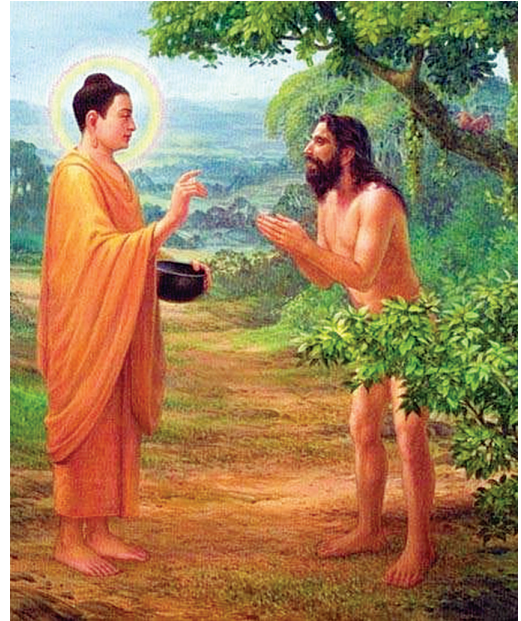
यस क्रममा साधना गर्दै जाँदा रत्न निधि कोषको अध्ययन सम्पन्न पश्चात् भोट वर्ष २१३६, दोस्रो महिनाको १ गते (४ अप्रिल २०११, वि.सं. २०६७ चैत २१ गते सोमबार) कुडन दोर्जे संग तेर्लिङ गुम्बामा परम पूजनीय गुरू रत्न छेवाङज्यूबाट दोर्जे लोपेन (वज्र मास्टर) को दीक्षित उपाधि प्रदान गरियो ।

धर्म-कर्म र संस्कारका ज्ञाता एवं इतिहासकार मेरा बुवा लामा डिमा दुइछेन बेलचन गुरूडज्यूको प्रेरणाबाट नै मैले सन् १९८४ मा आफ्नै वंशका पुर्खाको कुलदेवताको नाम “तामताशी पैंगी

लामा” बाट “तामताशी पैंगी लामा समिति” गठन गरेको हुँ ।

ई.सं. २००५ मा पोखरा नगरपालिका, कास्की जिल्लामा म संस्थापक सचिव रहने गरी गुरूड लामा संघ गठन गरिएको थियो, जसको अध्यक्ष दोर्जे लोपेन लामा गुप्ती गुरूड हुनुहुन्थ्यो । त्यसैगरी मेरो सक्रियतामा नै आफ्ना गुरू रत्न छेवाङज्यूका सम्पूर्ण चेलाहरूलाई समेट्दै “रिनछेन तेरजित रत्न निधि कोष अध्ययनकर्ता”हरूको “रिनछेन तेरजित लामा संघ” पोखरा महानगरपालिका, कास्कीमा गठन गरियो, जसमा लामा दोर्जे लोपेन दोर्जे भिग्मेद लिङ्पा नैन सिंह गुरूडज्यू अध्यक्ष र म संस्थापक सचिव रहेको थिएँ ।

त्यसैगरी कार्यका सिलसिलामा बेलायतको आवासीय भिसा प्राप्त भई छोराछोरीहरूको उच्च शिक्षाका लागि सन् २००८ मा बेलायत पुगेपछि त्यहाँ पनि आफ्नै सक्रियतामा देवाचन बुद्धिस्ट

सेन्टर, देवाचन लामा संघ, देवाचन मणि संघ र देवाचन आमा संघ लगायत बाघकोट मोहोरिया समाज गठन गरी स्वयं संस्थापक, संरक्षक, अध्यक्ष एवं सल्लाहकारको भूमिका निर्वाह गर्दै आएको छु। साथै, यस संस्थाको प्रमुख लामाको रूपमा महत्वपूर्ण जिम्मेवारी निर्वाह गर्दै आएको छु र अन्तर्राष्ट्रिय तामताशी पैंगी लामा समन्वय परिषद्को अध्यक्षको जिम्मेवारी पनि सम्हाल्दै आएको छु।

देवाचन बुद्धिस्ट सेन्टरको परिभाषा लिनुपर्दा, सबै संवेदनशील प्राणीहरूको अनन्त खुशीको निवास, एक सुखद संसार निर्माण गर्ने उद्देश्यले प्रतिबद्ध संस्था हो। त्यसैले आज म देवाचनका इष्टदेव अमिताभ बुद्धको माध्यमबाट मानव जीवनमा जीवित तथा दिवंगत चित्तलाई कसरी महासुखावती पवित्र भुवन (Pure Land) देवाचन प्राप्त गराउन सकिन्छ भन्ने विषयमा केही संक्षिप्त रूपमा व्याख्या गर्ने प्रयास गर्दैछु। यसले मानव समाज तथा गुरुङ समुदायमा केही न केही सकारात्मक प्रभाव पार्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु।

यसमा समावेश गरिएका अधिकांश विचारहरू टुल्कु मिड्युर दोर्जेको निधिपति ग्रन्थ “होद्छ्योग” को आधारमा, अनुवादक एवं सम्पादक खेन्यो ड्वाङ वोशेर तथा प्रकाशक साधक छेतेन नार्गेको मार्गदर्शनबाट प्रस्तुत गरिएको हो। यसमार्फत सबैले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा पुण्य सञ्चय गरी महासुखावती भुवन प्राप्त गर्न सकून् भन्ने दृढ संकल्पका साथ यो सामग्री समावेश गरिएको छ। यदि यस कार्यका क्रममा मबाट अन्जानमा कुनै त्रुटि भएको भए कृपया अन्यथा नसम्झी क्षमा

प्रदान गर्नुहुन अनुरोध गर्दछु। सबैप्रति हार्दिक धन्यवाद।

नेपालका हिमाली क्षेत्र लगायत देशका विभिन्न गाउँ-ठाउँमा शताब्दीयौँदेखि बसोबास गर्दै आएका मंगोल मूलका तथा तमु (गुरुङ) समुदायका बौद्ध धर्मावलम्बीहरूले परापूर्वकालदेखि बौद्ध धर्मग्रन्थका आधारमा महायान परम्पराअन्तर्गत तान्त्रिक विधिबाट परम्परागत रूपमा देव-धर्म चित्त साधना गर्दै आएका छन्।

यस क्रममा जीवित तथा मृतकका लागि पूजा-पाठ गर्दै, संचित शुक्ल पुण्य कर्मद्वारा सुखावती भुवन देवाचनमा अमिताभ बुद्धको चरणकमलमा जन्म लिन सकियोस् र यही जीवनमै सम्यक सम्बोधि ज्ञान प्राप्त गर्न सकियोस् भन्ने कामना गर्दै पुण्य परिणामना गरिन्छ। भवतु सर्वमङ्गलम्।

यो अमिताभ बुद्धको साधना गर्ने पूजा विधि हो, जसलाई भोट-हिमाली भाषामा “होद्छ्योग” भनिन्छ। ‘होद’ भनेको अनन्त प्रकाश (अमिताभ) र ‘छ्योग’ भनेको पूजा विधि हो। यो महायान परम्परामा अत्यन्त लोकप्रिय तान्त्रिक ग्रन्थ हो।

यस विधिमा गुरु वंशपरम्परा, त्रिरत्न र त्रिभुवन गुरु-देवमा शरणागमन, अमिताभ गुरु-शिष्यको संक्षिप्त वर्णन, सुखावती भुवनबाट बुद्ध-बोधिसत्वको आह्वान गरी मण्डलमा आसन ग्रहण गराउने, अभिषेक लिने, स्तुतिगान गर्ने तथा अष्टद्रव्य, अष्टमङ्गल, सप्तत्रत्न र पञ्चकामगुण आदिको पूजा अर्पण गर्ने परम्परा रहिआएको छ।

यसपछि अवलोकितेश्वरको रूपमा प्रकट भई मन्त्रजप गर्दा चित्तबाट ज्योति प्रसारण गरी दशै दिशाका बुद्धहरूमा पूजा अर्पण गरिन्छ। त्यसैगरी

ज्योति सबै प्राणीहरूमा फैलिँदा उनीहरूको पापावरण नष्ट भई बाह्य रूपमा संसार सुखावती भुवनमा रूपान्तरण हुन्छ भने आन्तरिक रूपमा प्राणीहरू अमिताभ बुद्धस्वरूपमा परिणत हुने साधना गरिन्छ ।

अन्त्यमा धर्मपाल पूजा गरी साधनामा कुनै बाधा नआओस् भनी प्रार्थना गरिन्छ । गणचक्र पूजा अर्पण गरी देवगणलाई सन्तुष्ट पारिन्छ र आयु अभिषेकद्वारा दीर्घायु तथा चिरञ्जीवी हुने शक्ति ग्रहण गरिन्छ ।

यदि मृतकको दाहसंस्कार गर्ने भए, सम्बन्धित होम सामग्रीद्वारा अग्नि देव र इष्टदेवलाई अर्पण गरी मृतकको पापावरण शुद्ध गर्ने गरिन्छ । साथै मृतकको चित्तलाई स्थानान्तरण गर्नुपर्ने भए, आवश्यक सामग्री जुटाई योग्य गुरुबाट विधिपूर्वक अनुष्ठान गरी अन्तराभवको दुःखबाट मुक्त गराई सुखावती देवाचन भुवनमा स्थानान्तरण गर्ने विधि सम्पन्न गरिन्छ ।

महासुखावती भुवनको साधना गर्ने विधि, प्रार्थना यहाँ छ :

नमो अभिताभाय ।

पश्चिम दिशाका शान्तियुक्त पञ्चव्यूह भुवनका प्रमुख अमर भगवान अनन्ताभ (अमिताभ) मा प्रार्थना गर्छु, आशीर्वाद एवं सिद्धि प्रदान गरी आदि बुद्ध प्राप्त गर्न आशिर्वाद दिनु होस् । अवलोकितेश्वर र महाशक्ति प्राप्त (वज्रपाणि) लगायत बोधिसत्त्व र श्रावक शिष्य सङ्घमा प्रार्थना गर्छु, आशीर्वाद एवं सिद्धि प्रदान गरी आदि बुद्ध प्राप्त गर्न आशिर्वाद दिनु होस् ।

द्वितीय बुद्ध सरोज (गुरु) पद्मसम्भव, विद्याधर सिद्ध सागर समान सङ्घहरूमा प्रार्थना गर्छु, आशीर्वाद एवं सिद्धि प्रदान गरी आदिबुद्ध प्राप्त गर्न आशिर्वाद दिनु होस् ।

मिग्युर दोर्जे र दुदुल रोल्पा आदि मूल वंश (परम्परा) का श्रीमत् गुरुवरहरूमा प्रार्थना गर्छु, आशीर्वाद एवं सिद्धि प्रदान गरी आदिबुद्ध प्राप्त गर्न आशिर्वाद दिनु होस् ।

मृतनाथ भ्राता, सिंहमुखा दम्पति लगायत शासन रक्षक प्रति साभारको सङ्घहरूमा प्रार्थना गर्छु, आशीर्वाद एवं सिद्धि प्रदान गरी आदि बुद्ध प्राप्त गर्न आशिर्वाद दिनुहोस् ।

यसरी प्रार्थना गरेको आशिर्वादले दुई आवरण रोग, गृह र बाधा शान्त भई आयु, ऐश्वर्य र ज्ञानाभास प्रफुल्ल भएर अमिताभनाथसित अभिन्न भई बुद्धत्व प्राप्त होओस् ।

देवधर्म, चित्तनिधिको कर्ण परम्परा, गम्भीर गुरु शान्तको विषयबाट त्रिभुवनको सामान्य पूर्वाभ्यास यहाँ रहेको छ :

गुरुदेव डाकिनी हुँ । नमो त्रिरत्न (बुद्धरत्न, धर्मरत्न, संघरत्न) र त्रिभुवन शरण्यजनहरूमा शरण जान्छु । जगत् प्राणी सबै बुद्धमा नियुक्त गर्नका लागि परम बोधिचित्त उत्पादन गर्छु ।

आफू स्वयं लोकेश्वरमा सम्भेको ज्योति प्रसारण, संहारण गरेकोबाट दिक्पाल, भूमिपति र भूतको समूह आह्वान गरेँ, अगाडि बसुनु । रत्नपात्रमा भएको तोर्मा अमृतमा परिणत होउन् – ओँ आः हुँ ।

आदिस्थित (रैथाने) र अचानक आइपुगेका स्थानपति, भूमिपति र भूतका समूह यहाँ भेला भई अर्पित दानको तोर्मा ग्रहण गर्नुहोस् । यस स्थानमा गुप्त मन्त्र साधना गर्ने कार्यमा रिस र डाह नगरी सेतो पक्षले सहयोगको साधना जुटाइदिनु होस्, र कालो पक्षीय विघ्न बाधकहरू अन्यत्र जाऊन् ।

यदि नमानेर हिंसा गरेमा ज्ञानको वज्रले नष्ट गरिदिन्छु । त्यसैले घोषणा गरिएको आदेश मान्नु । ओँ सर्वलोकपाल बलिन्द खाहिरवाः । सबै विघ्नन् गच्छ गच्छ ।

रक्षाचक्रः शरीरबाट अग्निज्वालारूपी क्रोध देवको सङ्घ प्रज्वलित गरी ग्रह विघ्न सबै परास्त गरून् । वज्रगृहको बाहिरबाट पञ्चज्ञानयुक्त अग्निज्वाला दन्काएर रक्षा गरून् । वज्र रक्षारक्षा भुम् ।

हमः गुरुदेव डाकिनी अमिताभको साधना :

नमोः त्रिरत्न (बुद्धरत्न, धर्मरत्न, संघरत्न) र त्रिभुवन लगायत शरण्यजनहरूको शरणमा जान्छु । जगत् प्राणीहरू बुद्धमा नियुक्त गर्नका लागि परम बोधिचित्त उत्पादन गर्छु ।

आदि शुद्धको माध्यमबाट निर्माण गरेका आकाश-पातालले भरिएको पूजामेघ, औषधि, तोर्मा र रक्तदेवी समेत अक्षय होउन् । फूल, कमल, पञ्चको माथि, त्यस भित्र सेतो सत्त्वको अगाडि पञ्च र चन्द्रासनमा अमिताभनाथ रातो वर्णमा एकमुखी, दुई हात ध्यानमुद्रामा माथि भिक्षापात्र समातेर धर्मवस्त्र लगाई पलेटी मारेर बसिरहनुभएको छ ।

दायाँतिर अवलोकितेश्वर एक अनुहार चार हात मध्ये दुई हात जोडिएको, दायाँ र बायाँ दुई हातमा

माला र पञ्च लिएर उभिनुभएको छ । बायाँमा महाशक्ति प्राप्त (वज्रपाणि) दायाँ र बायाँ हातमा वज्र र घण्टी लिएर उभिनुभएको छ ।

बुद्ध र बोधिसत्त्व तथा श्रावक अर्हत असर् यले परिधि घेरेका छन् । तीन प्रमुख देवताको तीन स्थानका तीन अक्षरबाट ज्योति प्रसरण हुँदा सुखावतीबाट देवगण आह्वान गरून् ।

हुँः अमिताभ देवगण अशेष (सबै) यस स्थानमा आह्वान गर्छु । प्रवेश गरी आशीर्वाद दिनुहोस् । भाग्यमानी, श्रद्धालु हामीलाई अभिषेक दिनुहोस् र विनायक आयुको बाधा निवारण गरिदिनुहोस् ।

अमिताभ देवगण चन्द्रासनमा विराजमान हुनुहोस् । सुखावती भुवनमा धर्मचक्र प्रवर्तन गरी प्राणीहरूलाई सधैं करुणाले हेरिदिनुहोस् ।

प्रज्ञा स्वीकारेर जगत् प्राणीहरूको शरण हुनुहुने अमिताभ ध्यानमुद्रामा भएकालाई ढोग गर्छु ।

ओँ अभिवेध हो वज्रसमयजः हुँ वँ हो । तिष्ठन् हान अतिपुहोः ।

चित्तको हृदयबाट ज्योति प्रसरण हुँदा जिन पञ्चबुद्ध आह्वान गरी अभिषेक दिएर अपरिमित आयु शिरको अलङ्कार होउन् ।

हुँः मैले सुगन्धयुक्त शुद्ध जलले अमिताभको कायमा स्नान चढाउँछु । देवतालाई मल नभए पनि पापावरण शुद्ध हुने कामना गर्छु ।

ओँ सर्व तथागत अभिषिक्ते समय श्रीये हुँ ।

हुँः सेतो कोमल सुगन्धयुक्त कपडाले अमिताभको कायलाई पुछ्ने गर्छु । कायमा मल नभए पनि दुःखबाट मुक्त हुने कामना गर्छु ।

हुँ: सुन्दरताले युक्त काषाय वस्त्र यो जिन (बुद्ध) को कायमा चढाउँछु। कायमा चिसो लागेको नभए पनि तेजप्रभा प्रवर्द्धन गर्ने कामना गर्छु।

हुँ: रत्न अलङ्कार लगाउन आवश्यक नभए पनि प्रतिभा बढाउने कामना गर्छु।

हुँ: आठ अङ्गले युक्त शीतल जल यो जिन पुत्रसमेतको मुखमा चढाउँछु। मुखमा तिर्खा लागेको नभए पनि दुःखबाट मुक्त हुने कामना गर्छु।

हुँ: अमिताभको चरणको मल शुद्ध गर्नका लागि खुट्टा धुन सुगन्धयुक्त जल चढाउँछु। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले सुनौलो जल प्रकट गरी चरणमा पूजा आराधना गर्छु।

अमिताभको आँखामा रमाइलो पार्नका लागि सुन्दर सेतो फूल चढाउँछु। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले सेतो फूल प्रकट गरी आँखामा पूजा आराधना गर्छु।

हुँ: अमिताभको उत्कृष्ट नाक खुशी पार्नका लागि सुगन्धित धूप चढाउँछु। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले नीलो धूप प्रकट गरी नाकमा पूजा आराधना गर्छु।

हुँ: अमिताभको उत्तम प्रिय बनाउनका लागि चम्किलो दीप चढाउँछु। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले रातो दीप प्रकट गरी हातमा पूजा अर्पण गर्छु।

हुँ: अमिताभको कायमा तेज बढाउनका लागि सुगन्धयुक्त शुद्ध जल चढाउँछु। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले हरियो सुगन्ध जल प्रकट गरी कायमा पूजा अर्पण गर्छु।

हुँ: अमिताभको कायमा ओज बढाउनका लागि रसयुक्त उत्तम नैवेद्य प्रकट गरी जिब्रोमा पूजा अर्पण गर्छु।

हुँ: अमिताभको उत्कृष्ट कान प्रिय बनाउनका लागि मधुर वाद्यवादन कानमा चढाउँछु। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले पहुँलो शब्द प्रकट गरी कानमा पूजा आराधना गर्छु।

हुँ: अपरिमित आयुका कायमा खुशी पार्नका लागि अलङ्कारयुक्त विद्याधरी यो चढाउँछु। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले सुन्दरी विद्याधरी प्रकट गरी कायमा पूजा आराधना गर्छु।

ओं वज्र अर्घ पाद्यं पुष्पे धूपे आलोक गन्धे नैवेद्य शब्द मुट्र आः हुँः।

अष्टद्रव्य

हुँ: मङ्गलका मुख्य अष्टद्रव्यहरू— सर्सिउँ, दुबो, श्रीफल, गिरिचना, सिन्दूर, उत्तम दही, विशुद्ध अन्न र सेतो शेखा आदि देवतालाई अर्पण गर्छु।

अष्टमङ्गल

हुँ: मङ्गलका मुख्य अष्टलक्षणहरू— रत्नछत्र, सुवर्णमाछा, निधिकुम्भ, भद्रकमल, दक्षिणावर्त शंख, श्वेत शंख, श्रीवत्स, विजयध्वज र धर्मचक्र आदि देवतालाई पूजा अर्पण गर्छु।

प्राणीहरू दुई सम्भार सम्पन्न होउन्। अष्टमङ्गलार्थे स्वाहा।

हुँ: कामगुणका मूल सप्तरत्नहरू— धर्मचक्र आदि देवतालाई पूजा अर्पण गर्छु। प्राणीहरू दुई सम्भार सम्पन्न होउन्। अष्टमङ्गलम् हेतु स्वाहा।

हुँ: कामगुणका मूल सप्तरत्नहरू— धर्मचक्र

र चिन्तामणि, सुन्दरी स्त्रीरत्न, गृहपतिरत्न, श्रीहस्तिरत्न, वायुपंखी घोडा, सेनापतिरत्न आदि सप्तरत्नहरू देवतालाई अर्पण गर्छु। हामी दुई सम्भार सम्पन्न होऔं।

ओं सप्तरत्न प्रतिच्छ स्वाहा, मङ्गलम् ।

हुँ: मङ्गलका मुख्य अष्टद्रव्यहरू र उत्तम राजा सर्सिउ आदि देवतालाई पूजा अर्पण गर्छु। दुई सम्भार परिपूर्ण होउन्, मङ्गलम् अर्थसिद्धि होस्।

हुँ: मङ्गलका मुख्य कुम्भ आदि देवतालाई अर्पण गर्छु। प्राणीहरू दुई सम्भार सम्पन्न होउन्। मङ्गलम् कुम्भ हुँ:।

हुँ: कामगुणका मूल सप्तरत्न र रत्नमणि आदि देवतालाई पूजा चढाउँछु। हामी दुई सम्भार सम्पन्न होऔं।

ओं मणिरत्न हुँ: ।

हुँ: सबै पर्वतमध्ये प्रमुख सुमेरू, चार द्वीप र चार उपद्वीपसहित देवतालाई पूजा अर्पण गर्छु।

हामी दुई सम्भार परिपूर्ण होऔं। ओं रत्नमण्डल हुँ:।

समापन प्रार्थना :

हुँ: मैले शरण्यदेव अपरिमित आयुलाई अमृतको पूजा अर्पण गरें। म साधारण मान्छे भए तापनि मनले अमृत देवीमा प्रकट गरी अपरिमित आयुलाई चढाएँ।

करूणाले म र अरू सबैलाई साधारण तथा असाधारण सिद्धि प्रदान गर्नुहोस्।

हुँ: मैले शरण्यदेव अमिताभलाई तोर्मा (बलि) को पूजा अर्पण गरें। म साधारण मान्छे भए

तापनि मनले पञ्चकामगुण देवीमा प्रकट गरी अमिताभलाई अर्पण गरें।

करूणाले हामी सबैलाई सिद्धि प्रदान गर्नुहोस्।

हुँ: मैले शरण्यदेव अमिताभलाई रक्तको पूजा अर्पण गरें। करूणाले सिद्धि प्रदान गर्नुहोस्।

ओं वज्र पञ्च अमृत बलिन्द रक्त खाही।

ओं वज्र काय च उत्तम काय हो। ब्रह्मा र इन्द्रले समेत प्रतिस्पर्धा गर्न नसक्ने आकाशसमान काय भएका धर्मकायलाई नमन गर्छु।

हुँ: वज्र चित्त उत्तम चित्त हो। लोकहितमा निश्चय गर्ने ब्रह्मा र इन्द्रका चित्तभन्दा पनि श्रेष्ठ करूणामय चित्तलाई नमन गर्छु।

ओं म अज्ञानवश भएको कारण अमिताभको चित्तविरुद्ध भएका दोषका लागि क्षमा याचना गर्छु।

वज्रसत्त्व हुँ: ।

ओं काय, वाणी र चित्तका दोषहरू शुद्ध होउन्।

अ: वाणीका दोषहरू शुद्ध होउन्।

ओं ह्री: स्वाहा। वज्रसत्त्व।

ओं वज्रसत्त्व आ: वज्रसत्त्व है:।

अहो! आश्चर्यजनक बुद्ध अनन्ताभ (अमिताभ) तथा महाकरूणिक र शक्तिप्राप्त (वज्रपाणि) आदि बुद्ध-बोधिसत्त्वहरूलाई एकाग्र चित्तले विनम्र अभिवादन गर्छु।

हामीलाई महासिद्धि प्रदान गर्नुहोस्। अनन्ताभ (अमिताभ) प्राप्त गर्न आशीर्वाद दिनुहोस्। तत्पश्चात मध्यमको मुल मन्त्र: ओं अभिदेवाही:

संक्षेपमा ह्रीः मात्र जपन सकिन्छ ।

सुखावती साधनाको टिप्पणी तथा परिशिष्ट संक्षेपमा यहाँ रहेको छः

आफू स्वयं सत्त्व अवलोकितेश्वर सेतो एक अनुहार चार हात मध्ये, पहिलो दुई जोडिएका, मुनिको हातले स्फटिक माला र सेतो कमल लिएको, शिरको कपाल रत्नालङ्कारले सिँगारेको, आधा शरीर कमलको फूलमा डुबेर पलेटी कसेर बस्नुभएको चित्तको अगाडि इष्टदेव प्रकट भएको सरह अमिताभ गुरु शिष्य तीन तथा सुखावती भुवनको सम्पूर्ण बनावट सम्भिन्नु ।

प्रमुखको चित्तमा चन्द्रमामाथि कारको छेउबाट अमिताभको मन्त्र माला दायँ घुमेको, त्यसबाट ज्योति विभिन्न रंगको ऊर्णकोश (निधार) बाट निस्केर आकाशभरि व्याप्त प्रसार भई दश दिशाका बुद्ध बोधिसत्त्वसमेत सबै पूजेर बुद्धहरूको आशीर्वाद सङ्ग्रह गरी आफूमा लीन हुँदा जगत् प्राणी सबैका पाप आवरण शुद्ध भई सुखावती भुवनमा जन्मिने सुभाग्यले युक्त होउन् ।

देश-दिशा लगायत बाह्य पात्र (लोक) सुखावती भुवनमा, भित्री रसस्वरूप प्राणीहरू अमिताभको रूपमा दम्पति, पुत्र र सत्त्व सत्त्वणी तथा बुद्ध बोधिसत्त्वहरू समेत सङ्ग्रहमा परिणत होउन् ।

यसबाट मन्त्र गर्जन हुँदा सांसारिक खाल्डो मन्यन भई रूपवान र अरूपका सारा प्राणीहरूले अमिताभको पद प्राप्त होउन् ।

ओं अभिदेवहीः आफ्न चित्तको मन्त्रावलीको ज्योतिबाट ह्रीकार रातो मुगाका माला भैं आफ्नो मुखबाट निस्केर अगाडि अमिताभको मुखमा पसेर चित्तको मन्त्रावलीमा लीन भई चित्तसन्तति

प्रेरित हुँदा, त्यसबाट ह्रीकारको रातो माला पक्ति बाहिर आई नाइटोबाट निस्केर आफ्नो नाइटोमा लीन भई चित्तमा विलीन हुँदा आशीर्वाद प्राप्त होस् ।

अग्निचक्रजस्तो चक्र लागेर बीचमा घुम्दा ज्योति विभिन्न खालका पश्चिम दिशा सुखावती भुवनमा प्रसार भई बुद्ध अमिताभको कायमा विलय होस्। काय, वाक र चित्त सन्तति सबै खुशी हुने पूजा सामाग्री होउन् ।

उक्त कायबाट अमिताभको रूप ठूलो-सानो, वाणीबाट मन्त्रावली, ह्रीकार रातो चित्तबाट रातो वज्र, पाँच शिर भएका हिम, वर्षा, हावा-हुरी आदि भई आउनु र आफू तथा अगाडिका देवताहरू सबैमा विलय होउन् ।

ह्रीः अगाडि प्रकट देवताको (रूपी) कलशको चित्तमा जूनमाथि रातो ह्रीकारलाई धारणी मन्त्रले घेरेको, आफ्नो चित्तको मन्त्रावलीमा प्रकट भएर सामुन्ने देवताको मुखमा पसेर चित्त सन्तति प्रेरित गर्दा धारणी मन्त्र दायँतिर घुमेको, त्यसबाट विभिन्न ज्योति आदि लाग्दा अमृतको कलश भरिँदै जाओस् । कर्म कलशमा रातो हयग्रीव, कपाल, दण्ड, पाश आदि समेटेर बसेको शरीरबाट अमृतको धारा बगेर आउँदा कलश अमृतले पूर्ण होउन् ।

ओं हयग्रीव हुँ फट् ।

समुन्ने देवाश्रय रूपी कलशको चित्तमा जूनमाथि रातो ह्रीकारको छेउबाट धारणी मन्त्र दायँ घुमेको, त्यसबाट विभिन्न ज्योति दश दिशामा प्रसार हुँदा दिवङ्गतलगायत जगत् प्राणी सबैका पाप आवरण, दोष, आपत्ति र वासना सबै सूर्यकिरण परेभैं शुद्ध होउन् ।

कलश देवको कायबाट अमृत भरेर कलश अमृतले भरिएको सम्भिद्धै ध्यानको बीचमा यो मन्त्र धारणी ७ वा २१ पटक वा सय पटकसम्म जति सकिन्छ जप्नु ।

नमोः रत्नत्रयाय, नमोः भगवते अमिताभाय तथागताय अर्हते सम्यक् सम्बुद्धाय तद्यथा—

ओं अमिते अमितोद्भवे अमितसम्भवे अमितविक्रान्ते अमितगामिनी गगनकीर्तिकरे सर्वक्लेशदायक स्वाहा ।

कर्म कलशमा रातो हयग्रीव, कपाल, दण्ड र पाश समातेर बसेको शरीरबाट अमृतको धारा बगेर आउँदा कलश अमृतले पूर्ण होउन् ।

ओं हयग्रीव हूं फट् ।

७/२१ पटकसम्म जप्नु अनि अर्घ्यादिले पूजा गर्नु ।

ह्रीः बाट प्रकट भएका विशिष्ट हयग्रीवलाई नमन गर्छु, स्तुति गर्छु।

कर्मकलशको क्रोधदेवले बाधाहरू निवारण गर्ने कर्म गरिदिनुहोस्। स्वस्ति भवतु।

त्यसपछि आयु बोलाएर र साधना गर्ने:

हूंः भगवान् अमिताभनाथ । एक मुख, दुई हात, रातो वर्णको शरीर, ध्यानमुद्रामा भिक्षापात्र समातेर वज्रपर्यङ्क (पद्मासन) मा विराजमान हुनुहुन्छ । निर्माणकायका पाँच देवीहरूले शीघ्र आयु-कलश लिएर ध्वजा र भाला हल्लाउँदै महाभूतहरूको रस सङ्ग्रह गरी भिक्षापात्रमा अर्पण गर्छन् । भिक्षापात्र आयु-अमृतले भरिएपछि त्यो अमृत साधकमा विलीन भएको ध्यान गर्नु ।

हूंः ध्वजा पूर्वीतिर हल्लाउँदा वायुका रसहरू सङ्ग्रह भई हरियो इन्द्रेणी प्रकाश प्रकट हुन्छ । त्यसबीच वायु देवी-एक मुख, दुई हातमा हरियो ध्वजा र कलश लिएर-नृत्य गरिरहेकी हुन्छिन् ।

ध्वजा दक्षिणतिर हल्लाउँदा अग्निका रसहरू सङ्ग्रह भई रातो इन्द्रेणी प्रकाश प्रकट हुन्छ । त्यसबीच अग्नि देवी-एक मुख, दुई हातमा भाला र कलश लिएर-रातो प्रकाशमा नृत्य गर्छिन् ।

ध्वजा पश्चिमतिर हल्लाउँदा पृथ्वी/धातु (लोह) का रसहरू सङ्ग्रह भई सेतो इन्द्रेणी प्रकाश प्रकट हुन्छ । त्यसबीच लोह देवी-एक मुख, दुई हातमा सेतो ध्वजा र कलश लिएर-नृत्य गर्छिन् ।

ध्वजा उत्तरतिर हल्लाउँदा जलका रसहरू सङ्ग्रह भई नीलो इन्द्रेणी प्रकाश प्रकट हुन्छ । त्यसबीच जल देवी-एक मुख, दुई हातमा नीलो ध्वजा र कलश लिएर-नृत्य गर्छिन् ।

ध्वजा माथितिर (ऊर्ध्व) हल्लाउँदा पृथ्वीका रसहरू सङ्ग्रह भई पहेँलो इन्द्रेणी प्रकाश प्रकट हुन्छ । त्यसबीच पृथ्वी देवी-एक मुख, दुई हातमा पहेँलो ध्वजा र कलश लिएर-नृत्य गर्छिन् ।

चारै दिशा र ऊर्ध्वका यी पाँच देवीहरूले पञ्चमहाभूतको तेज सङ्ग्रह गरी मेरो तेज विस्तार गरून् । पञ्चमहाभूतको आयु सङ्ग्रह गरी मेरो आयु स्थिर गरून् । पञ्चमहाभूतको रस सङ्ग्रह गरी मेरो आयु-रस वृद्धि गरून् । पञ्चमहाभूतको प्रभा सङ्ग्रह गरी मेरो प्रभा विस्तार गरून् ।

मन्त्रः

तद्यथा-डाकिनी हरिनिस भाम आयु सिद्धि पुष्टिड् कुरुये स्वाहा ।

अहो! सम्बुद्ध अनन्ताभ (अमिताभ), महाकरुणिक तथा शक्ति प्राप्त (वज्रपाणि) लगायत सम्पूर्ण बुद्ध-बोधिसत्त्वहरूमा विनम्रतापूर्वक नमस्कार, स्तुति र अभिवादन गर्दछु। कृपया आयु-सिद्धि प्रदान गर्नुहोस्।

ॐ आः हूँ अमितायुः सिद्धि हूँ। स्वाहा।

सुखावती भुवनका धर्मपाल पूजन विधि:

हूँ: अमिताभका धर्मपाल भारवर—कालो सिंहमुख, दुई हात, विशेष वस्त्रधारी, दायाँ हातले ध्वजा हल्लाउँदै र बायाँ हातले रातो तोर्माद्वारा शत्रुलाई प्रहार गर्ने, तीन खुट्टे कालो गधामा आरूढ।

उनकी सहधर्मिणी—रातो सिंहमुखी, हातमा खट्वा र पात्र धारण गरी रातो घोडामा आरूढ। दायाँ-बायाँ स्त्री-पुरुष सहचर सहितको रूप स्मरण गर्नु।

हूँ: अकनिष्ठ महाघाट, पारूषकावन, शीतवन, अष्टपीठ तथा चौबीस पीठ आदि पवित्र स्थानहरूबाट क्षेत्रपाल सपरिवारलाई आह्वान गर्छु। गुरु-शिष्य अनुरूप आसनमा विराजमान हुनुहोस्।

बाह्य, आन्तरिक र गूढ पूजाद्रव्य—औषधि, रक्त, तोर्मा आदि अर्पण गर्दछु। कृपया स्वीकार गर्नुहोस्।

मन्त्र:

ॐ सिंहमुख हूँ फट्।

ॐ मिनार हूँ कट्।

त्रिहिङ् जः हूँ फट्।

हूँ: बुद्धसमक्ष प्रतिज्ञा गरी बुद्धशासनको रक्षा गर्ने

असीम शक्ति सम्पन्न क्षेत्रपाल सपरिवारलाई स्तुति गर्दछु। शुद्ध भावले अर्पित बलि स्वीकार गरी चार कर्म (शान्ति, वशीकरण, वृद्धि, उग्र) सम्पन्न गर्नुहोस्।

नमो त्रिरत्न, गुरु, देव तथा डाकिनीहरूलाई। सुखावती भुवनका सम्पूर्ण देवगण तथा क्षेत्रपाल दम्पतिको शक्तिबलले हामी गुरु-शिष्य सपरिवारको आयु, प्राण र पुण्यको रक्षा गर्नु।

शत्रु, विघ्न, मार, भूत-प्रेत आदिका बाधाहरू निवारण गर्नु। दुष्ट शक्तिहरूलाई नियन्त्रण गरी सबै प्रकारका अवरोध हटाइदिनुहोस्। रोग-व्याधि तथा महामारी नष्ट गर्नु।

सिंहमुख धर्मपाल दम्पति सपरिवार उपस्थित भई अर्पित तोर्मा स्वीकार गरी साधकका सम्पूर्ण बाधा निवारण गर्नु। चोरी, हिंसा, भय तथा दुष्प्रभाव हटाइदिनुहोस्। मन्त्र-तन्त्रका दुष्प्रभाव र अभिशाप नष्ट गर्नु।

सबै प्रकारका रोगहरू निवारण गरी सम्पूर्ण अभिलाषा पूर्ण गरिदिनुहोस्।

पूजा प्रसादमा अधिष्ठानको वर्षा गर्ने (पाठ) यहाँ रहेको छः

सुखावती भुवनका देवतामा ढोग गर्छु। स्वयं सत्त्व (अवलोकितेश्वर) को चित्तबाट रै यैँ खे निस्केर पोल्ने, नष्ट गर्ने र धुने क्रममा अशुद्ध प्रसादहरू सबै शुद्ध भई ज्ञान-अमृतको स्वभावयुक्त होऊन्।

देवता आह्वान:

स्थान अकनिष्ठ धर्मधातुको भुवनबाट धर्मकाय महावज्रधर यस स्थानमा पाल्नुहोस्।

स्थान पश्चिम दिशा महासुखावती भुवनधातुबाट

भगवान् अमिताभनाथ यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान बोलोल भुवनधातुबाट आर्यवर
 अवलोकितेश्वर यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान अलकावती भुवनबाट गुह्यपति वज्रपाणि
 यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान अवैवर्तिक भुवनधातुबाट बोधिसत्व,
 श्रावक, अर्हतहरू यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान दक्षिण-पश्चिमको श्रीपर्वतबाट भट्टारक
 पद्मसम्भव यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान धर्मता महासुखको वैपुल्य भुवनबाट
 निर्माणकाय मिड्युर दोर्जे यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान शान्त, गम्भीर, निष्प्रपञ्च भुवनबाट सिद्ध
 कर्म छ्याङ्मेदे यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान उष्णीषको सूर्य-चन्द्र आसनबाट कृपालु
 मूलगुरु यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान खेचरको शुद्ध मन्दिरबाट इष्टदेवी वज्रवाराही
 यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान चौबीस पीठको महास्थानबाट वीर डाकिनी
 देवगण यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान शीतवन घाटबाट धर्मपाल दम्पति तथा
 सहचरहरू यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 स्थान जेवी थुङ्च्योको भुवनबाट मारनाथ सिंहमुख
 दम्पति यस स्थानमा पाल्नुहोस् ।
 आशीर्वाद र सिद्धि प्रदान गर्नुहोस् । यहाँ भेला
 भएका योगी-योगिनीहरूले व्रत शुद्ध राखी
 पञ्चकामगुणको प्रसाद शुद्ध बनाई प्रसन्नतापूर्वक
 अर्पण गर्छु ।

अग्र प्रसाद चढाउने

हूँ: गुरु, इष्टदेव तथा धर्मपाललाई गणचक्र
 पूजा अर्पण गर्छु । कृपया खुशीपूर्वक ग्रहण गरी
 हामीलाई साधारण तथा असाधारण सिद्धि प्रदान
 गर्नुहोस् ।

बीचमा प्रसाद चढाएर याचना

तृप्त पूजाद्रव्यका वस्तुहरू शुद्ध भई उत्तम ज्ञान-
 अमृतमा परिणत होऊन् ।

निष्प्रपञ्च समन्तभद्रको विशालतामा अविचार
 स्वभाव स्मरण गर्दै पूजा मेघ सागर समान विस्तार
 भई सुखावती भुवनका अमिताभको चित्त सन्तुष्ट
 होस् ।

करुणेश्वर जगन्नाथ, बोधिसत्व अवलोकितेश्वर
 तथा वज्रपाणि आदिको चित्त सन्तुष्ट होस् ।

बुद्ध, बोधिसत्व, श्रावक, अर्हत आदि सबैको
 चित्त सन्तुष्ट होस् ।

धर्मपाल सागर समानका चित्त सन्तुष्ट होऊन् ।

हामी पुरोहित र दाता परिवारको आयु, ऐश्वर्य र
 ज्ञान वृद्धि होस् तथा रोग, ग्रह र उपद्रव शान्त
 होऊन् ।

क्षमा याचना

हामी अज्ञानी भएकाले मूल र उपाङ्ग व्रतहरू
 उल्लङ्घन भएका भए, नलुकाई क्षमा याचना गर्छौं ।

काय, वाणी र चित्तबाट भएका त्रुटिहरूका लागि
 क्षमा दिनुहोस् ।

आरती (प्राणिधान)

ॐ आ: हूँ । सुखमहा सुखको उत्तम मण्डलमा

भेला भएका सबैले श्रद्धापूर्वक पूजा अर्पण गरी पुण्य र ज्ञान सञ्चय होस् ।

भविष्यमा अन्तराभव पार गरी सुखावती भुवनमा जन्म लिन पाऊँ ।

अमिताभको दर्शन गरी बोधि प्राप्त गर्न सकूँ ।

समस्त प्राणीहरूको हित गर्न सक्षम बनूँ ।

दीपबत्तीको प्रकाशले अज्ञानको अन्धकार हटाई सम्यक मार्गमा अग्रसर गराओस् ।

प्रसाद ग्रहण

सुगत तथा धर्मकायमा प्रणाम गर्दै सबै वस्तुहरू समान भावले ग्रहण गर्नुहोस् ।

अन्तिम प्रार्थना

वज्रकाय जन्म-मरण रहित होस् । वज्रवाणी नित्य होस् । वज्रचित्त अविकारी होस् ।

अमिताभको काय, वाक् र चित्त प्राप्त गरी धर्मसाधनामा सफल होऊँ ।

अन्तिम क्षमा याचना

अज्ञानवश भएका सबै त्रुटिहरूका लागि क्षमा दिनुहोस् ।

अपूर्ण वा अधिक भएका पूजा-विधिका त्रुटिहरूका लागि क्षमा दिनुहोस् ।

विधि अनुसार गर्न नसकिएका कार्यहरूका लागि क्षमा दिनुहोस् ।

समापन प्रार्थना

अमिताभ बुद्ध, अवलोकितेश्वर तथा वज्रपाणि सहितका सम्पूर्ण बुद्ध-बोधिसत्वहरूको आशीर्वादले हामी सुखावती भुवनमा जन्म लिन

पाऊँ ।

तद्यथा: पञ्चेन्द्रिय अवबोधनये स्वाहा ।

पुण्य परिणामना

त्रिरत्नलाई अर्पित पुण्यबाट धर्म विस्तार होस् ।

समस्त प्राणीहरूले बुद्धत्व प्राप्त गरून् ।

दुई आवरण शुद्ध भई दुई सम्भार पूर्ण होऊन् ।

यही जीवनमा बोधि प्राप्त गरी प्राणीहरूको कल्याण गर्न सकूँ ।

जब यहाँबाट आयु (प्राण) जानेबित्तिकै सुखावतीमा जन्म लिन पाऊँ । जन्मनासाथ कमलको फूल फक्ने त्यही देहबाटै बुद्धत्व प्राप्त होओस् । बोधिज्ञान प्राप्त गरी यावत् समयसम्म निर्माणकायको माध्यमबाट समस्त प्राणीहरूको उद्धार गर्न सकूँ ।

देवधर्म चित्तनिधिको कर्णपरम्पराको गम्भीर विषयबाट सुखावती भुवनसम्बन्धी पापशोधनको विधि, श्वेत मुक्ति मार्ग यहाँ रहेको छः

हतरः भगवान् अमिताभका देवगणमा नमस्कार गर्छु ।

“यसको माध्यमबाट पाप शोधन गर्न, पहिले अगाडि दिवंगतको लास, हाडको टुक्रा, कपालको मुट्टा वा प्रतिबिम्बमा नाम लेखेको (वा संक्षेपमा ‘ह्रीः’ मात्र) राखे पनि हुन्छ । सानो प्लेटमा तोर्मा ३ वटा वा एउटा भए पनि हुन्छ । त्यस्तै पिण्ड र दियो एक वा तीनवटा, कालो तिल, मूल सस्य (अन्न), बालुवा तथा कामगुण आदि सजाउनु ।

पहिले सुखावतीको पूजा गर्दा कलशमा देवगणको ध्यान गरी धेरै जप गर्नु र आलम्ब-आश्रयमा जल

सिक्त गरी यसो भन्नुः”

औं कतिभनय हूँ फट् (तीन पटक) ।

औं स्वभावादि मन्त्रद्वारा आफ्ना अगाडि दिवंगत फलानो जीवितभैँ प्रकट होऊन् ।

नमो त्रिरत्न तथा त्रिमूल (गुरु, इष्टदेव, डाकिनी) को सत्यले फलानोको विज्ञान (चित्त) जहाँ भए पनि—माथि, तल वा बीच—त्यहाँबाट यहाँ रूप, नाम र हाडमा प्रकट होऊन् । वज्र अङ्कुश जः । (तीन पटक वाचन गर्नु)

यसपछि तोर्मा र दियो सजाएको जल छर्केर—

भ्रूँबाट उत्पन्न रत्नभाँडामा तोर्मा आफ्ना-आफ्ना चित्तअनुकूल अपार सम्पत्तिमा परिणत होऊन् ।
ॐ आः हूँ ।

हूँः दिवंगतका लागि—जीवितका मार र मृत्युका अन्तकहरू—तिमीहरूले यो तोर्मा ग्रहण गरी यस दिवंगतलाई मुक्तिको मार्गमा बाधा नगर ।

यदि नमानेर बाधा पुऱ्याएमा म देवताको अहं प्रकट गरी तिमीहरूलाई नष्ट गर्नेछु । अतः यहाँ नबस, बाहिर जाऊ ।

तोर्मा दायाँबाट घुमाउँदै

नमः सर्वतथागत अवलोकिते ॐ सम्भार सम्भार हूँः

भनी वाचन गरी तोर्मा प्लेटमा राख्नु । यसरी तीन पटक गर्दा शान्त शोधन हुन्छ ।

त्यसपछि दियो र पिण्डलाई जल सिक्त गरी समातेर—

हूँः दिवंगतका लागि बाधा गर्ने, आसक्ति राख्ने, सुन्ने, शङ्का गर्ने, ग्रह-विघ्न, जीवितका भार तथा

मृत्युका अन्तकहरू—तिमीहरूले यो पिण्ड र दियो ग्रहण गरी यहाँ नबसी अन्यत्र जाऊ । यदि नमानेमा म क्रोधराजको रूपमा तिमीहरूलाई नष्ट गर्नेछु ।

पिण्ड र दियो बायाँबाट घुमाउँदै

ॐ सुम्भ नि-सुम्भ हूँ, ॐ ग्रहण ग्रहण हूँ ।

ग्रहणपाय ग्रहपाय हूँ, आनय हो भगवान् विद्याराजये हूँ फट् ।

(तीन पटक वाचन गरी थालमा राख्नु ।) यसरी शान्त-क्रोध मिश्रित शोधन हुन्छ ।

त्यसपछि रोद्र (उग्र) शोधनः

हूँः म समाधिको प्रभाले दशै दिशा व्यापी सुखावती भुवनमा परिणत गर्दछु । त्यसबाट निस्केको प्रकाशले दिवंगतलाई अहित गर्ने शक्तिहरू हट्नु ।

“ॐ सुम्भ नि-सुम्भ ...” (३ पटक वाचन गरी बालुवा छर्नु)

सीमा काटी रक्षा गर्ने

हूँः माथि वज्रभवन, तल वज्रभूमि र बीचमा वज्रशाला होऊन् । अग्निज्वालाले सुरक्षित भई कसैले भङ्ग गर्न नसकोस् ।

ॐ वज्र नामि रक्षा हूँ ।

अगाडि आगो, पानी, तिल सजाई—दिवंगतको मुटुमा रहेको पापावरण कालो बिन्दुमा लीन भई ‘पापराज’ (बिच्छी) को रूपमा प्रकट भएको कल्पना गर्नु । वायु चल्दा नाभिबाट अग्नि उत्पन्न भई नाकबाट बाहिर निस्केर तिलमा विलीन होओस् ।

अग्निमा वज्र डाकिनी—नीलो वर्ण, वज्र र घण्टी धारण गरेकी—द्वारा पापराज दहन भएको ध्यान

गर्नु ।

(तिल दायँ-बायँ नौ पटक घुमाई आगो र पानीमा राख्नु)

मन्त्र

ॐ वज्र डाकिनी खा खा खाहि । सर्वपापं दहन भस्मं कुरुये स्वाहा ।

देवता स्नान विधि:

कलश हातमा लिएर:

हूँ: म सुगन्धयुक्त जलले अमिताभको कायमा स्नान चढाउँछु । देवतामा मैलो नभए तापनि पापावरण शुद्ध होओस् ।

ॐ सर्वतथागत अभिषेकते समये स्वाहा ।

त्यसपछि वस्त्र अर्पण

हूँ: कोमल सुगन्धयुक्त वस्त्रले अमिताभको काय पुच्छु । दुःखबाट मुक्ति होओस् ।

हूँ: काषाय वस्त्र अर्पण गर्दछु—तेजप्रभा वृद्धि होओस् ।

ॐ वज्र वस्त्र आ: हूँ ।

दिवंगत स्नान ध्यान:

कलशको जलद्वारा दिवंगतलाई स्नान गराउँदा— पापावरण शुद्ध होओस्, तीन दोष (राग, द्वेष, मोह) नष्ट होऊन् ।

षड्पारमिताको जलद्वारा छ प्रकारका मल शुद्ध भई गुण विकसित होऊन् ।

छ नदीको जलले स्नान गर्दा छ प्रकारका वासनाहरू शुद्ध होऊन् ।

छ सुगन्ध जलले स्नान गर्दा छ प्रकारका दोष नष्ट भई गुण सम्पन्न होऊन् ।

यसरी सबै बुद्धहरूको पूजा गर्दै श्रद्धापूर्वक स्नान अर्पण गर्छु ।

ॐ अमिदेव ही: दिवंगतको पापावरण सबै शुद्ध-विशुद्ध होऊन्, स्वाहा ।

(पदको बीच-बीचमा उक्त मन्त्र वाचन गर्दा ऐनामा प्रतिबिम्ब धनु ।)

यसपछि विष शोधन गरी विनष्ट गर्न बालुवा लिएर यसरी वाचन गर्नु—

हूँ: दिवंगत, तिम्रा तीन विष, पाँच विष र आठ विषका आवरणहरू अमिताभका देवगणले शोधन गरी विशुद्ध पारून् । काम, क्रोध (रिस) र अज्ञान—यी तीन लोकका तीन विष हुन् । त्रिरत्नमा विष नभएकाले त्रिरत्नको सत्यद्वारा यी विषहरू विनाश होऊन् ।

ॐ अमिदेव ही: दिवंगतको तीन विषको आवरण सर्व शान्तिङ् कुरुये स्वाहा ।

(भनी वाचन गरी बालुवा छर्नु ।)

एउटा प्लेटमा माटो, आगो, पानी र कलशको कुश लिएर—

चार महाभूत विषका पिता पनि हुन् र माता पनि । सत्यवचनद्वारा दिवंगतको विष विषरहित होओस् ।

प्रतिमालाई घुमाएर वायु फुक्दै:

ॐ अमिदेव ही: दिवंगतका भूत तथा महाभूतबाट उत्पन्न विष सबै शान्त होऊन्, स्वाहा ।

(भनी स्नान गरेको थालमा राख्नु ।)

बुद्धका पुण्यशक्ति र देवताहरूको सदाशयले—
तिम्रो कामना जे हो, त्यो अहिल्यै सिद्ध होओस् ।
दुई खुट्टे सबै सुखी होऊन्, चार खुट्टे सबै सुखी
होऊन् ।

सबै प्राणीहरू मार्गमा स्थिर भई सधैं सुखी रहू—
दिनमा, रातमा र सदा ।

तिमीलाई कुनै पाप नलागोस् ।

(अक्षता र फूल छर्दै)

दिवंगत सबै प्रतिक्कूल पक्षबाट विजयी होऊन् ।

धर्मदेशना र उपदेश

हूँ: दिवंगत फलानो, तिमी लोकको भ्रममा परेकोले
लोकनाथ छ महामुनिमा प्रार्थना गर—मुक्ति प्राप्त
हुन्छ ।

ॐ मणि पद्मे हूँ ।

(आफन्त भए ढोग लगाउनु, दिवंगतले नै ढोगेको
भावनासहित)

अहो सम्बुद्ध अनन्ताभ (अमिताभ), महाकरुणिक
तथा शक्ति प्राप्त (वज्रपाणि) लगायत अपार बुद्ध-
बोधिसत्त्वहरूमा दिवंगत विनम्र चित्तले प्रणाम
गर्दछ । सुखावतीमा जान मार्गदर्शन दिनुहोस् ।

षड्क्लेश त्यागी सुखमा स्थित भएका, षड्
पारमिताको धर्मदेशना गर्ने षड्मुनिमा प्रणाम
गर्दछु । छ गतिको जन्मचक्र रोकिदिनुहोस् ।

(गुरुको अनुकरण गर्दै सकेसम्म ढोग लगाउनु)

शरण गमन र बोधिचित्त

नमो त्रिरत्न तथा त्रिमूल (देव) शरण्यजनमा शरण
जान्छु ।

सबै प्राणीलाई बुद्धत्वमा पुऱ्याउन परम बोधिचित्त
उत्पन्न गर्छु ।

(तीन पटक वाचन गर्नु)

फूल, मन्त्रावली तथा हस्तचिह्नबाट हिमपात भैं
वर्षिएर दिवंगतमा प्रवेश होऊन् ।

हूँ: सुखावती भुवनका सम्पूर्ण देवगणलाई यस
स्थानमा आह्वान गर्दछु । महाआशीर्वाद प्रदान
गरी यस श्रद्धालु दिवंगतलाई अभिषेक दिनुहोस् र
विघ्न-बाधा हटाइदिनुहोस् ।

(घण्टी बजाउँदै मन्त्र ३-७ पटक वाचन गर्नु)

ॐ अमिदेव ह्री: वज्र

अभिषेक विधि

कलश हातमा लिएर:

हूँ: दिवंगत शिष्य, सुन । यो कलश बाह्य रूपमा
रत्नकलश भए तापनि भिन्न रत्नमणिमय मन्दिर हो,
जसमा बुद्ध तथा सुखावतीका देवगण विराजमान
छन् । त्यसबाट प्रसाद वर्षा भई तिम्रो शरीरमा
प्रवेश गरी चार अभिषेक पूर्ण होऊन् ।

ॐ अमिदेव ह्री: काय, वाक्, चित्त सर्व अभिषिञ्च
ह्री: (३ पटक)

भोजन अर्पण (चाहेमा)

नमो देव पञ्चये ।

भोजन अर्पण गर्दा—

चित्तअनुकूल भाँडामा मासु, फेमर, जाँड, चिया
आदि ज्ञान-अमृतस्वरूप होऊन् ।

ॐ वज्र स्फरण ।

अन्तराभवका प्राणी गन्धबाट तृप्त हुने हुँदा

जलसिंचन गरी वाचन गर्नु—

दिवंगत कुलपुत्र, पूर्वजन्मका ऋण र प्रेतयोनि टार्न यो अर्पण त्रिमूल देवताको सत्यद्वारा तिमीलाई प्राप्त होओस् ।

सर्वतथागत हूँ ।

अष्टमङ्गल अर्पण

हे दिवंगत फलानो, मैले अष्टमङ्गल चिन्ह प्रदान गरेभैं तिमीलाई मङ्गल प्राप्त होओस् ।

अष्टमङ्गलम् हूँ ।

सप्तरत्न अर्पण

अहो कुलपुत्र, मैले अर्पण गरेको सप्तरत्न प्राप्त गरी चक्रवर्ती राजाजस्तै सम्पन्न होऊ ।

रत्न मङ्गलम् हूँ ।

डाकिनी अर्पण

चार वर्ग डाकिनीको कृपाले तिमीले चार आनन्द अनुभूति गरी वज्रधरको भूमि प्राप्त गर ।

ॐ बुद्ध वज्र रत्न पद्म कर्म हरिनिस मङ्गल हूँ ।

अन्तिम उपदेश

हे दिवंगत कुलपुत्र, यो अन्तिम भोजन हो— यसलाई श्रद्धापूर्वक ग्रहण गर ।

दान पारमिता पूर्ण गरी अक्षय गगन-कोशमा सम्पत्ति भोग गर ।

जीवितप्रति आसक्ति नराख, मरणप्रति पनि आसक्ति नगर ।

सुखावतीको शुद्ध भुवनतर्फ गमन गर ।

ॐ आः है स्वाहा । लम्भत भद्रयय अलिकति

तल-तल अर्थ प्रकट होः (३ पटक) ।

यसपछि दियो अगाडि राखेर, आगोलाई दियोको रूपमा सम्भरेर—दियो पद्य र चन्द्रमाथि घिउ अर्पण गर्नु । मन्त्रावली दायँबाट घुमेको, सलेदो ह्रीःकार रातो वर्णमा पञ्चज्ञानको अग्नि बल्दा दिवंगतका पाँच विषका पापावरण र अशुद्ध पाँच स्कन्ध दहन भई पवित्र अमिताभको काय शुभलक्षण र अनुव्यञ्जनले युक्त होऊन् ।

हूँः यो आगोको मूल नीलो—वज्रसत्त्वको ज्ञानाग्नि हो । त्यस माथिको रातो अग्नि—अमिताभको ज्ञानाग्नि हो । आगोको कम्मर पहुँलो—रत्नसम्भवको ज्ञानाग्नि हो । त्यसपछि आगोको सेतो भाग—वैरोचनको ज्ञानाग्नि हो । आगोको दुप्पो कालो—अमोघसिद्धिको ज्ञानाग्नि हो । यो जिन (पञ्चबुद्ध) को आगो हो ।

पञ्चज्ञानको अग्निरसले तिम्रो पञ्चस्कन्ध दहन गर्दा पाँच विष सधैंका लागि शुद्ध भई पञ्चज्ञानकाय प्राप्त होओस् ।

ॐ हूँ नै ही आः ।

(तत्काल दिवंगतको नाम अंकित चित्र दियोमा ध्यान दिई अनुभूति-दर्शनको भावले दहन गर्नु ।)

मागदेशना

यसपछि दिवंगतलाई अमिताभको रूपमा सम्भ्री पश्चिमतर्फ मुख फर्काएर अगाडि अन्तरिक्षधातुमा चन्द्रासनमा बसिरहेको कल्पना गर्नु—

हूँः दिवंगत, तिमी पश्चिम दिशा सुखावती भुवनमा जाऊ—जहाँ लाभ र गुण धेरै छन्, पवित्र स्थान त्यही हो । दक्षिण-पश्चिमातिर राक्षसहरूको देशमा गुरू पद्मसम्भव बस्नु भएको छ—त्यहाँ जन्म

सजिलो भए पनि गुण कम छन् ।

अरू बुद्धका भुवनहरू पनि छन्, तर ती सबै छोडी सुखावती भुवनतर्फ जाऊ ।

आफ्नो नाकको प्वालबाट वायु तीव्र गतिमा चली अन्तरिक्षको चन्द्रमण्डलमा पुग्दा त्यहाँ तिम्रो विज्ञान अमिताभको रूपमा प्रकट हुन्छ । त्यसपछि बाण हानेभैं सीधै सुखावती भुवनतर्फ जाऊ । फट् ।

अष्टमङ्गल अभिषेक

सुखावती भुवनको अभिषेक परिशिष्ट (वृहत् अभिषेकबाट उद्धृत):

हूँ: मङ्गल छत्रले अभिषेक गर्दा, शिष्य कुलपुत्र तिम्री धर्मचक्र प्रवर्तन गर्न सक्ने अधिकारले युक्त भई आयु वृद्धि होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: मङ्गल कलशले अभिषेक गर्दा सर्वधर्म अवबोध गर्ने अधिकार प्राप्त गरी आयु वृद्धि होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: मङ्गल श्रीवत्सले अभिषेक गर्दा प्राणीहरूको दुःख निवारण गर्ने क्षमता प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: मङ्गल विजयध्वजले अभिषेक गर्दा अविनाशी आयु प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: चक्ररत्नले अभिषेक गर्दा धर्मचक्र प्रवर्तन गरी आयु-विद्याधर प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च ।

हूँ: चिन्तामणि रत्नले अभिषेक गर्दा सबै इच्छा पूर्ण भई आयु-विद्याधर प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: मन्त्रीरत्नले अभिषेक गर्दा संसारलाई अधीनमा राख्ने शक्ति प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: स्त्रीरत्नले अभिषेक गर्दा चार आनन्द प्रकट भई आयु-विद्याधर प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: हस्तिरत्नले अभिषेक गर्दा महान् प्रताप प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: अश्वरत्नले अभिषेक गर्दा महान् शक्ति प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

हूँ: गृहपतिरत्नले अभिषेक गर्दा शत्रु-विघ्न परास्त गरी आयु-विद्याधर प्राप्त होओस् ।

ॐ अभिदेव ह्री: अभिषिञ्च हूँ ।

मङ्गलम्

देवधर्मको चित्तनिधिबाट सुखावती भुवनमा सङ्क्रान्ति हुने उपदेश विस्तारमा भए पनि यहाँ संक्षेपमा राखिएको छ:

दिवंगत यस लोकबाट प्राण छुट्नासाथ अर्को जन्ममा कुनै बाधा नआई सुखावतीमा जन्म लिई अमिताभको मुखमण्डल दर्शन गर्न पाओस् ।

यो मेरो प्राणिधान दशै दिशाका बुद्ध-बोधिसत्वहरूले निर्विघ्न सिद्ध गरून् ।

तद्यथाः पञ्चेन्द्रिय अवबोधनये स्वाहा ।

(यो प्राणिधान ३, ५ वा ७ पटक मधुर लयमा वाचन गर्नु ।)

अहो, अति आश्चर्यजनक अमिताभनाथ, महाकरुणिक तथा महाशक्ति प्राप्त वज्रपाणिमा दिवंगत एकाग्र चित्तले अभिवादन गर्छु । विज्ञान सुखावती भुवनमा सङ्क्रान्ति हुन आशीर्वाद दिनुहोस् ।

हाय दिवंगत कुलपुत्र, यो संसारमा काम-राग नगरी सन्देश अलिकति पनि नलिई सुखावती भुवनमा जाने काम गर । फट्, फट्, फट् ।

भनी वाचन गर्दा अमिताभ हाँसिरहेका भैं सुखावती भुवनमा पाल्नु भएको भावन गर्नुपर्छ । दुर्गीतिका दुःख भोग गर्न नपरी, आदि कमलमा हिलो नलागेभैं भन्ने आदि पाठहरू वाचन गर्नुपर्छ ।

त्यसरी अरूलाई उपदेश दिँदा जस्तै धन-सम्पत्ति प्राप्त गर्ने इच्छा नगरी मैत्री र करुणाले सबैलाई सङ्क्रान्तिको उपदेश सुनाए लाभ-गुण असत्त्य प्राप्त हुनेछन् । तथापि सङ्क्रान्तिको लक्षण पटकै नदेखिए पनि विज्ञान सञ्चार भइसकेको हुनसक्छ ।

एक क्षण ढिलो वा खाने समयभन्दा नबस्ने भएकाले बाह्य सब टुटेको समयमा सङ्क्रान्तिको उपदेश दिने गुरू आइपुग्दा चित्तले आलम्बन गर्दै नौ द्वार बन्द गर्ने आदि गर्नु । उद्धार गर्ने आदि नगरी बुद्धका शुभनाम र प्राणिधानहरू लामो समयसम्म पाठ गर्ने गरे उपदेश लाग्ने निश्चित छ ।

दिवंगत विज्ञान चित्तलाई देवाचन महासुखावती भुवन प्राप्तिका लागि यहाँ केही हदसम्म मात्र

व्याख्या गरिएको छ । यसै पुस्तकमा अभै समावेश गर्नुपर्ने स्कन्धहरू धेरै छन् ।

त्यसमध्ये सुखावती भुवनमा लाश दहन गर्ने पूजा विधि, दुर्गीतिका स्थानबाट गर्ने दुःखको पोखरी सुकाएर नित्य सुख प्रज्वलित गर्ने पाठ, दक्ष सिद्धि, राग-असुर चित्त विशुद्ध गर्ने सुखावती भुवनको प्राणीध्यान, देवधर्म चित्तनिधिबाट सुखावती भुवनको टीकाटिप्पणी तथा विस्तृत सङ्क्रान्ति उपदेश यहाँ समावेश गरिएको छैन ।

त्यति मात्र होइन, यहाँ अन्तराभाव (प्लतभक्तभमष्वतभ कतबतभ) सम्बन्धी पाठ पनि दिवंगत विज्ञान चित्तका लागि सुरू देखि ४९ दिन वा सातौँ हप्ता सम्म दैनिक रूपमा गर्न सके अत्यन्त उत्तम हुनेछन् ।

तीमध्ये:

- शान्ति र मुक्तिको गहन धर्म पाठ
- वज्रधारा पाठ
- शान्ति-क्रोध गहन धर्म मुक्ति
- बुद्ध र बोधिसत्वहरूको प्रार्थना
- भयमुक्ति पाठ
- अन्तराभवको परिचय
- ४२ शान्त देव र ५८ क्रोध देवको पूजा
- ८४ जुनी नपर्ने पाठ
- १३ जन्मस्थान पार गरी देवाचन महासुखावती भुवन जाने पाठ
- अवलोकितेश्वरको महान करुणा ध्यान
- छ लोक जन्म नलिने उपदेश
- षडाक्षरी मन्त्र साधना
- मृतकलाई अमृत वर्षा दिने पाठ
- गुरू रिन्पोछे सभा पाठ

● धर्मपाल र डाकिनीहरूको पाठ

यी सम्पूर्ण अभ्यास गरे मात्र महासुखावती पवित्र भुवन देवाचन प्राप्त गर्न सम्भव हुन्छ ।

यी सबै पाठ सुरू गर्नु अघि अनिवार्य रूपमा गर्नुपर्ने कुरा:

कुनै पनि धर्मगुरूले कुन बुद्ध वा इष्टदेवको पूजा गर्ने हो, सोही अनुसार किलखोर मण्डल विधिपूर्वक राम्रोसँग सजाउनुपर्छ ।

साथै दिवंगतको चित्तले चाहेका वा इच्छा गरेका कुराहरू कर्ता परिवारसँग सहकार्य गरी धर्म र संस्कार अनुसार पूरा गर्नुपर्छ, ताकि दिवंगतलाई प्रसन्न बनाई देवाचन महासुखावती भुवनको मोक्षमार्ग देखाउन सकियोस् ।

दिवंगतको चित्त कहीं अडिक्न, भडिक्न वा विचलित हुन नदिन विशेष ध्यान दिनुपर्छ ।

त्यसपछि लामाले मन्त्र उच्चारण गरी श्रोतालाई शुद्धिकरण र शक्तिवृद्धि गराउने, किलखोरमा सजाइएका तोर्मा, प्रसाद, बाजागाजा आदिको मन्त्र गरी शरीर, वचन र चित्तको शुद्धि र सिद्धि गर्नुपर्छ ।

त्यसपछि किलखोरमा उपस्थित सबै बोधिसत्व देवगणलाई दशै दिशाबाट आह्वान गरी आमन्त्रण गर्नुपर्छ ।

विघ्न बाधा नआओस् भनी बुद्धको अष्टश्लोक पाठ, सात शाखा पाठ र द्वादश स्तुति वाचन गरी प्रार्थना गर्नुपर्छ ।

त्यसपछि भेटी अर्पण गरी इष्टदेव, गुरू र रत्नमण्डल अर्पण गर्नुपर्छ ।

त्यसपछि गुरू प्रार्थना गरी साई, सेरलेम, ठुईसोल आदि गर्नुपर्छ ।

सबैभन्दा महत्वपूर्ण रूपमा सम्पूर्ण ब्रह्माण्डका बुद्ध, बोधिसत्व, देवगण, धर्मपाल र डाकिनीहरू तथा दिवंगतलाई आह्वान गरी किलखोर मण्डलमा विराजमान गराउनुपर्छ ।

त्यसपछि मात्र लामाले सम्बन्धित इष्टदेव अनुसार पाठ प्रारम्भ गर्नुपर्छ ।

अन्तमा सम्पूर्ण देवगण, धर्मपाल, डाकिनी तथा दिवंगतलाई छोग प्रसाद अर्पण गरी मार्गप्रणिधान, आरती, आशीर्वाद, कृतज्ञता ज्ञापन गर्दै अन्तिम डोपा समर्पण गर्नुपर्छ ।

(दोर्जे लोपेन, बज्राचार्य धर्म लामा गुरूङ (रिनछेन दोर्जे लिङ्गा), देवचन बौद्ध बुद्धिष्ट सेन्टर, युकेका संस्थापक, संरक्षक, अध्यक्ष एवं प्रमुख लामा तथा अन्तर्राष्ट्रिय तामताशी पैतृक लामा समन्वय परिषद्का पनि तथा अध्यक्ष हुन् ।)